

**Государственная итоговая аттестация по образовательным программам
основного общего образования в форме основного государственного экзамена
(ОГЭ)**

Контрольный измерительный материал для проведения в 2022 году
основного государственного экзамена
по МАРИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

подготовлен кафедрой марийской филологии и культурологии
ГБУ ДПО Республики Марий Эл «Марийский институт образования»

2022 ин тӱнг школм тымень пӱтӱрӱшӱвлӱлӱн
мары йылмы доно экзамен пӱшӱ

1 вариант

Район _____

Хала _____

Школ _____

Класс _____

Фамили _____

Лӱм _____

Ӱтя лӱм _____

Пәшәм Ыштѳмѳ гишән ынгылдарымаш

Экзамен пәшә кок лаштык гѳц шалга: диктантым сирѳмәш, диктант текст семѳнь заданивләм Ыштѳмәш.

Цицмәш пәшәлән 2 цәш (120 минут) пуалтеш.

Диктант кым гәнә лыдалтеш. Пѳтәришѳ гәнә лыдмы годым нимат сирәш ак кел, текстѳн содержанижѳм, абзац шотым тѳшлѳмѳлә. Кокшы гәнә лыдмы годым диктант сирәлтеш. Кымшы гәнә лыдмаш сакой самыным тѳрләш йѳнѳм Ыштә.

Экзамен пәшән кокшы лаштыкшы диктант текст семѳнь Ыштәлтеш. Тѳдѳм куштылгынок Ыштәш манын, текстѳштѳ предложени шотым карандаш доно пәлдѳртәш лиэш. Циләжѳ лу задани пуалтеш. Ти заданивләштѳ ответ семѳнь ик шамак (әль икманяр шамак), буква (әль икманяр буква) лин кердеш. Нѳнѳм каждый задани паштек вәшештѳшлән айырымы вәреш сирѳмѳлә.

Вәшештѳшѳм самынь сирѳмѳ гѳнь, тѳдѳм ыдыралаш, сагажы тѳр вариантым сирәш келеш.

Пәшәлѳмѳ годым черновикѳм кычылташ лиэш. Черновикѳштѳ сирѳмѳ пәшәм әклѳмѳ годым шотыш ак нәләлт.

Заданивләм Ыштѳмѳ гишән нәлмѳ баллвлә ушналтыт. Пумы заданивләм Ыштәш дә шукурак баллым погаш цацыда.

Пәшәдә ашныжы!

1 вариант

1. Пылгомым ўштї пїл леведїн. 2. Тел кечї якшарген, сергїм чиэн. 3. Кок монгырышты, кечї гїц пўлї мїндїрнї, тыл мїнгївлї шалгат. 4. Мардеж изишїт ак пуал. 5. Кўшїц цаштыра лым веле вала, лым вїлвїлїм тїолгыжшы цїреїнїм їштї. 6. Ўштї кечї ваштареш лым пїрцїквлї сїлнїн кайын їылат, їыл-їол їїлгїжїл, сїнзїм лымат. 7. Кырык тїйїл доны шїргї пїршїнгїн. 8. Кугивлї шўдї иїш сїдїемшї кугузала кайын шалгат... 9. Тел игечї! 10. Махань сїлнї, махань куштылгы, а костан ўштї кыце цївештїлеш. 11. Шїргї тїрїштї Лядко сола каеш. 12. Тїдї пушїнгївлї лївїлїн вуйта ўштї гїц пїйхен шїнзїн, пуалтем доно леведїлтїн. 13. Тїдїлїн шокшы. 14. Тїшец корны шыпшылтеш. 15. Тїдї, сола гїц лїктїн, кївер гач ванжа, пўлї вїрїм кугилї тїр мыч шыпшылтеш, а варажы шїргїшкї пырен ямеш.

16. Перви ти корны доно чїдї каштыныт, тїдї солавлї ло корнеш веле шотлалтын. 17. А кїзїт тїдїм когїмдїш шанат. 18. Тїштї халык пїшїм їштї. 19. Нїнї, лымым коэн, корным кымдїмдїт. 20. Паштекїштї кок монгыреш лым стїнї кушкын кодеш. (*Н. Лекайн семїнь. 140 шамак*).

Заданивлї:

Ти заданивлїштї ответ семїнь ик шамак (їль икмїяр шамак), буква (їль икмїяр буква) лин кердеш. Нїнїм 1-шї номерїн вїшештїш бланкеш сирїш келеш.

1. 2-шы предложеништї техень шамакым пїлемдїдї, кышты юкшы буква гїц шукурак.

Вїшештїш: _____.

2. 19-шї предложеништї единственный числашты веле келесїлтшї лїм шамакым мода.

Вїшештїш: _____.

3. 12-шы предложеништї *шокшы* шамаклан антонимїм мода.

Вїшештїш: _____.

4. 11-шї предложеништї собственный лїм шамакым сирен лыкда.

Вїшештїш: _____.

5. 3-шы предложеништї *мїндїрнї* шамаклан синонимїм сирїдї.

а) лишнї в) мычкы

б) палны г) тїнїм

Вїшештїш: _____.

6. 15-шї предложеништї шуку шотым анжыктышы шамакым сирен лыкда.

Вїшештїш: _____.

7. Айырлалтшы деепричастиән предложеним пәлемдәда.

- а) 5 в) 9
б) 6 г) 16

Вәшештәш: _____.

8. Икань членән предложеним пәлемдәдә.

- а) 1 в) 7
б) 3 г) 15

Вәшештәш: _____.

9. 7-шы предложени гыц грамматический ёрдём сирен лыкда.

Вәшештәш: _____.

10. 20-шы предложени гыц составной сказуемыйым сирен лыкда.

Вәшештәш: _____.

Пашам аклымы критеривлә

Кодификатор

	Тергымы палымашвлә	Паша йиш
1.	Орфографи. Шамаквләм төр сирымаш	Диктант
2.	Пунктуаци. Предложеништы препинани знаквләм шындымаш	
3.	Фонетика. Юк дә буква лоштышы айыртом	Ядмашвләэш вәшештымаш
4.	Лексика дә фразеологи. Тынг ынгылымашвләм палымаш	
5.	Морфемика. Шамак ыштәлтмаш. Шамакым состав доно ланзылымаш	
6.	Морфологи. Шая лаштыквләм палымаш	
7.	Синтаксис. Проста дә сложный предложенивлә гишән палымаш	

Спецификаци

Экзамен кок лаштык гыц шалга. Пытәришы лаштык – диктант, кокшы – диктант текст семын пашалымаш.

Экзамен пашам ыштәш циләжы 2 цәш (120 минут) пуалтеш.

Пашам аклымаш

I лаштык

Диктантым аклымы годым мары йылмы доно тынг школлан примерный программ шотыш нәлмәлә. (Марий йылме дене тун школлан примерный программе. – Йошкар-Ола, 2013, С. 54-55.)

Диктантым техень тергымашвлә (критеривлә) доно әкләт

Тергымашвлә (критеривлә)		балл
ДК1	Орфографи нормывләм шоктымаш	
	Орфографи самынь уке әль ик самынь улы	5
	Кок самынь	4
	Кым самынь	3
	Ныл самынь	2
	Выц самынь	1
	Куд әль утларак самынь	0
ДК2	Пунктуаци нормывләм шоктымаш	
	Пунктуаци самынь уке әль ик самынь улы	5
	Кок самынь	4
	Кым самынь	3

	Ныл самынь	2
	Вѣц самынь	1
	Куд аль утларак самынь	0
Цилә тергымашвлә доно диктантым сирымъ годым 10 баллым погаш лиэш.		

Экзаменын *кокшы* лаштыкшы 10 ядмаш гѣц шалга. Каждый төр вәшештѣшлән ик балл шѣндәлтеш.

Кокшы лаштыклан вәшештѣшвлә:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
якшарген	лымым	ѣштѣ	Лядко	б)	пѣлә	б)	г)	шѣргѣ пѣршәнгын	кушкын кодеш

Экзамен пәшәлән сек шукужы 20 балл пуалтеш.

Баллвләм отметкыш техень шкала доно вәштымыла:

Отметка	«2»	«3»	«4»	«5»
Балл	0 – 7	8 – 13	14 – 17	18 – 20

**Государственная итоговая аттестация по образовательным программам
основного общего образования в форме основного государственного экзамена
(ОГЭ)**

Контрольный измерительный материал для проведения в 2022 году
основного государственного экзамена
по МАРИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

подготовлен кафедрой марийской филологии и культурологии
ГБУ ДПО Республики Марий Эл «Марийский институт образования»

2022 ин тӱнг школм тымень пӱтӱрӱшӱвлӱлӱн
мары йылмӱ доно экзамен пӱшӱ

2 вариант

Район _____

Хала _____

Школ _____

Класс _____

Фамили _____

Лӱм _____

Ӱтя лӱм _____

Пәшәм Ёштёмы гишән ынгылдарымаш

Экзамен пәшә кок лаштык гёц шалга: диктантым сирёмәш, диктант текст семёнь заданивләм ёштёмәш.

Цицмәш пәшәлән 2 цәш (120 минут) пуалтеш.

Диктант кым гәнә лыдалтеш. Пётариш гәнә лыдмы годым нимат сирәш ак кел, текстён содержанижём, абзац шотым тёшлёмёлә. Кокшы гәнә лыдмы годым диктант сирәлтеш. Кымшы гәнә лыдмаш сакой самыным тёрләш ёнём ёштә.

Экзамен пәшән кокшы лаштыкшы диктант текст семёнь ёштәлтеш. Тёдём куштылгынок ёштәш манын, текстёштё предложени шотым карандаш доно пәлдёртәш лиэш. Циләжё лу задани пуалтеш. Ти заданивләштё ответ семёнь ик шамак (әль икманяр шамак), буква (әль икманяр буква) лин кердеш. Нёным каждый задани паштек вәшештёшлән айырымы вәреш сирёмёлә.

Вәшештёшём самынь сирёмё гёнь, тёдём ыдыралаш, сагажы тёр вариантым сирәш келеш.

Пәшәлёмё годым черновикём кычылташ лиэш. Черновикёштё сирёмё пәшәм әклёмё годым шотыш ак нәләлт.

Заданивләм ёштёмы гишән нәлмё баллвлә ушналтыт. Пумы заданивләм ёштәш дә шукурак баллым погаш цацыда.

Пәшәдә ашныжы!

2 вариант

1. ТЫДЫН ШҮМЖЫ КЕК ПЫЖАШ ГАНЬ ШОКШЫ, ПАМАШ ВҮЙД ГАНЬ ИРЕ ЫЛЫ. 2. МЫНЬ ГЫЦЕМ ШУКЕШ СӘМБІРҮК ЫЛМЫЖЫ ВЕЛДЫК ПРОСТАН ВЕЛЕ ЮРИК МАНЫНАМ.

3. Юрий доно коктын сҥнзавҮд ганьок ире вҮйдән ЭлнетҮш йоген ләкшҮ Ёшут сагашы шҮргҮштҮ ир кекҮм поктыл каштна. 4. КечҮвәл шомыкы, изи алыкышты Ёшкет шалгышы кыйыр вуян кугин ЁмҮлешҮжҮ канәлтәш шҮцнә.

5. ШҮжҮ тҮлзҮ тҮнгәлҮн веле. 6. ИгечҮ эче канҮжшҮ ганьок аяран, шокшы. 7. КҮшнҮ лапа кымдык пҮлат ак кай. 8. Тенге гҮнят воздухышты шҮжҮ лишеммҮ яжонк шижәлтеш: алык вҮлец ЁфҮләлшҮ изи мардеж юалгы; ыжар вуян пушәнгҮштҮ саремшҮ ЁлҮштәшвлә кайыкалат, вуйта тәгҮ шөртнҮшҮ вҮдҮм шавҮктен коден. 9. Юж техень нарынзаш тҮнгәлшҮ ЁлҮштәш лҮпҮ семҮн чонгештә, мҮләндҮ вҮкҮ изин-олен вала. 10. ТидҮм ужын, тәнгем кытыраш тҮнгәлҮш:

11. – Пәлет, мҮнҮшн әвәм манеш ылы, вуйта шҮжҮм пушәнгҮ ЁлҮштәш ойхан мырым мырен вилеш...

12. Мыралтенек колтыш. 13. МҮнш шижәм: тел ваштареш нуждаэмшҮ пөрттҮ тидҮм ойхырыкта. (А. Мичурин-Азмекей семҮн. 131 шамак)

Заданивлә:

Ти заданивләштҮ ответ семҮнш ик шамак (әлш икманяр шамак), буква (әлш икманяр буква) лин кердеш. НҮнҮм 1-шҮ номерән вәшештҮш бланкеш сирәш келеш.

1. 4-шҮ предложеништҮ техень шамакым пәлемдҮдә, кышты юкшы буква гҮц шуқырак.

Ответ: _____

2. 9-шҮ предложени гҮц сложный шамакым сирен лыкда.

Ответ: _____

3. 9-шҮ предложеништҮ диалектнҮш шамакым анжыктыда.

Ответ: _____

4. 3-шҮ предложени гҮц собственнҮш лҮм шамаквләм сирен лыкда.

Ответ: _____

5. 2-шҮ предложеништҮшҮ сәмбҮрҮк шамаклан синонимҮм сирҮдә.

а) сҮлнҮ

в) яжо

б) ЁрвезҮ

г) косир

Ответ: _____

6. 8-шы предложени гыц множественный числам анжыктышы суффиксән шамакым сирен лыкда.

Ответ: _____

7. Айырлалтшы деепричасти сәрәлтйшән предложеним пәлдйртйдә.

- a) 4 в) 11
б) 8 г) 13

Ответ: _____

8. Икань членән предложеним пәлемдӱдӱ.

- a) 3 в) 1
б) 8 г) 13

Ответ: _____

9. 6-шы предложенин грамматический Ырдыжым сирен лыкда.

Ответ: _____

10. 4-шй предложени гыц составной сказуемыйым сирен лыкда.

Ответ: _____

Пашам аклымы критеривлә

Кодификатор

	Тергымы палымашвлә	Паша йиш
8.	Орфографи. Шамаквләм төр сирымаш	Диктант
9.	Пунктуаци. Предложеништї препинани знаквләм шїндїмаш	
10	Фонетика. Юк дә буква лоштышы айыртем	Ядмашвләэш вәшештїмаш
11	Лексика дә фразеологи. Тїнг ынгылымашвләм палымаш	
12	Морфемика. Шамак бїштәлтмаш. Шамакым состав доно ланзылымаш	
13	Морфологи. Шая лаштыквләм палымаш	
14	Синтаксис. Проста дә сложный предложенивлә гишән палымаш	

Спецификаци

Экзамен кок лаштык гыц шалга. Пытәришї лаштык – диктант, кокшы – диктант текст семїнь пашалымаш.

Экзамен пашам бїштәш циләжы 2 цәш (120 минут) пуалтеш.

Пашам аклымаш

I лаштык

Диктантым дклымї годом мары йылмы доно тїнг школлан примерный программ ышотыш ндлмїлд. (Марий йылме дене тўн школлан примерный программе. – Йошкар-Ола, 2013, С. 54-55.)

Диктантым техень тергымашвлә (критеривлә) доно әкләт

Тергымашвлә (критеривлә)		балл
ДК1	Орфографи нормывләм шоктымаш	
	Орфографи самынь уке әль ик самынь улы	5
	Кок самынь	4
	Кым самынь	3
	Нбїл самынь	2
	Вбїц самынь	1
	Куд әль утларак самынь	0
ДК2	Пунктуаци нормывләм шоктымаш	
	Пунктуаци самынь уке әль ик самынь улы	5
	Кок самынь	4
	Кым самынь	3

	Ныл самынь	2
	Вѣц самынь	1
	Куд аль утларак самынь	0
Цилә тергымашвлә доно диктантым сирымъ годым 10 баллым погаш лиэш.		

Экзаменын *кокшы* лаштыкшы 10 ядмаш гыц шалга. Каждый төр вәшештйшлән ик балл шйндәлтеш.

Кокшы лаштыклан вәшештйшвлд:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
вуян	изин-олен	нарынзаш	Юрий, Элнетйш, Ўшүт	б)	Ылыштәшвлә	а)	в)	игечы аяран, шокшы	кәнәлтәш шыцнә

Экзамен пәшәлән сек шукужы 20 балл пуалтеш.

Баллвләм отметкыш техень шкала доно вәштымыла:

Отметка	«2»	«3»	«4»	«5»
Балл	0 – 7	8 – 13	14 – 17	18 – 20

**Государственная итоговая аттестация по образовательным программам
основного общего образования в форме основного государственного экзамена
(ОГЭ)**

**Контрольный измерительный материал для проведения в 2022 году
основного государственного экзамена
по МАРИЙСКОМУ ЯЗЫКУ**

**подготовлен кафедрой марийской филологии и культурологии
ГБУ ДПО Республики Марий Эл «Марийский институт образования»**

2022 ин тӱнг школм тымень пӱтӱрӱшӱвлӱлӱн
мары йылмӱ доно экзамен пӱшӱ

3 вариант

Район _____

Хала _____

Школ _____

Класс _____

Фамили _____

Лӱм _____

Ӱтя лӱм _____

Пәшәм Ыштѳмѳ гишән ынгылдарымаш

Экзамен пәшә кок лаштык гѳц шалга: диктантым сирѳмәш, диктант текст семѳнь заданивләм Ыштѳмәш.

Цицмәш пәшәлән 2 цәш (120 минут) пуалтеш.

Диктант кым гәнә лыдалтеш. Пѳтәришѳ гәнә лыдмы годым нимат сирәш ак кел, текстѳн содержанижѳм, абзац шотым тѳшлѳмѳлә. Кокшы гәнә лыдмы годым диктант сирәлтеш. Кымшы гәнә лыдмаш сакой самыным тѳрләш йѳнѳм Ыштә.

Экзамен пәшән кокшы лаштыкшы диктант текст семѳнь Ыштәлтеш. Тѳдѳм куштылгынок Ыштәш манын, текстѳштѳ предложени шотым карандаш доно пәлдѳртәш лиэш. Циләжѳ лу задани пуалтеш. Ти заданивләштѳ ответ семѳнь ик шамак (әль икманяр шамак), буква (әль икманяр буква) лин кердеш. Нѳнѳм каждый задани паштек вәшештѳшлән айырымы вәреш сирѳмѳлә.

Вәшештѳшѳм самынь сирѳмѳ гѳнь, тѳдѳм ыдыралаш, сагажы тѳр вариантым сирәш келеш.

Пәшәлѳмѳ годым черновикѳм кычылташ лиэш. Черновикѳштѳ сирѳмѳ пәшәм әклѳмѳ годым шотыш ак нәләлт.

Заданивләм Ыштѳмѳ гишән нәлмѳ баллвлә ушналтыт. Пумы заданивләм Ыштәш дә шуқырак баллым погаш цацыда.

Пәшәдә ашныжы!

3 вариант

1. Кечы шокшы. 2. Пылгомышты ик пыл лаштыкат ак кай. 3. Кымда нырым рышкыктарен, тыривля мыралтат. 4. Мүлändig яжонок кошкен. 5. Корнышты юж вәре пыракат тәрванаш тингалын. 6. Шоэн-шоэн аңгә вьлны кыралшывлә кайыт. 7. Ныны шошым үдмашкы ләктынйт.

8. Эчан корны доно Лапсола векылә ашкеш, йырым-йыр ныр мычкы анжылтеш. 9. Шачмы мүлändigжым анжен, йангы йыртә: цилә вәре палымы, изи годшенок тыменьмы вәр. 10. Циләжәт кызыт якте йлен толмы корным ашындырыктә. 11. Теве Эчан Изийәр сирышкы шо. 12. Тыды тишкы изижы годым нүштыләш каштын. 13. Тетявлә тангәшен нүштылынйт: кы ик кечышты маняр гәнә вьдыш пыра. 14. Эчан шука гәнәжок үпшы кошкен шодок нүштылын. 15. Тенге кечыгыт кымлышкат шоктен. 16. Эчан Изийәр вькы пүлә жеп анжен шалгыш. 17. Вара, тәрванен, пакыла ашкеш. 18. Шайяр каремыш шошаш годым карем нер гыц ялгорны доно валаш келеш. 19. Анжа, вастарешыжы эдем толеш. 20. «Тыды кы?» – тумаялы Эчан. 21. Эдем тыдын докы торок ашкеш вала.

22. – О, кым ужам! – мындырцок эдем сасла, Эчан докы пысын толеш.

23. – Иван Андрейчы! – маны Эчан. (*Н. Лекайн семынь. 142 шамак*).

Заданивлә:

Ти заданивләшты ответ семынь ик шамак (аль икманяр шамак), буква (аль икманяр буква) лин кердеш. Ныным 1-шы номерән вәшештыш бланкеш сирәш келеш.

1. 5-шы предложеништы техень шамакым пәлемдыдә, кышты юкшы буква гыц шукарак.

Вәшештыш: _____.

2. 6-шы предложеништы сложный шамакым мода.

Вәшештыш: _____.

3. 3-шы предложеништы *аңгысыр* шамаклан антонимым мода.

Вәшештыш: _____.

4. 18-шы предложени гыц собственный лым шамакым сирен лыкда.

Вәшештыш: _____.

5. 16-шы предложеништыш *пүлә* шамаклан синонимым мода.

а) *шукы* в) *изии*

б) *чыды* г) *икманяр*

Вәшештыш: _____.

6. 13-шы предложени гыц множественный числам анжыктышы суффиксан шамакым сирен лыкда.

Вашештыш: _____.

7. Айырлалтшы деепричасти саралтышан предложеним палемдыда.

а) 2 в) 12

б) 3 г) 15

Вашештыш: _____.

8. Икань членан предложеним айырыда.

а) 6 в) 13

б) 8 г) 20

Вашештыш: _____.

9. 7-шы предложенин грамматический бирдыжым сирен лыкда.

Вашештыш: _____.

10. 12-шы предложени гыц составной сказуемыйым сирен лыкда.

Вашештыш: _____.

Пашам аклымы критеривлә

Кодификатор

	Тергымы палымашвлә	Паша йиш
15	Орфографи. Шамаквләм төр сирымаш	Диктант
16	Пунктуаци. Предложеништї препинани знаквләм шїндїмаш	
17	Фонетика. Юк дә буква лоштышы айыртем	Ядмашвләэш вәшештїмаш
18	Лексика дә фразеологи. Тїнг ынгылымашвләм палымаш	
19	Морфемика. Шамак ыштәлтмаш. Шамакым состав доно ланзылымаш	
20	Морфологи. Шая лаштыквләм палымаш	
21	Синтаксис. Проста дә сложный предложенивлә гишән палымаш	

Спецификаци

Экзамен кок лаштык гыц шалга. Пїтәришї лаштык – диктант, кокшы – диктант текст семїнь пашалымаш.

Экзамен пашам ыштәш циләжї 2 цәш (120 минут) пуалтеш.

Пашам аклымаш

I лаштык

Диктантым дклымї годым мары йылмы доно тїнг школлан примерный программь шотыш ндлмїлд. (Марий йылме дене тўн школлан примерный программе. – Йошкар-Ола, 2013, С. 54-55.)

Диктантым техень тергымашвлә (критеривлә) доно әкләт

Тергымашвлә (критеривлә)		балл
ДК1	Орфографи нормывләм шоктымаш	
	Орфографи самынь уке әль ик самынь улы	5
	Кок самынь	4
	Кым самынь	3
	Нїл самынь	2
	Вїц самынь	1
	Куд әль утларак самынь	0
ДК2	Пунктуаци нормывләм шоктымаш	
	Пунктуаци самынь уке әль ик самынь улы	5
	Кок самынь	4

	Кым самынь	3
	Ныл самынь	2
	Выц самынь	1
	Куд аль утларак самынь	0

Цилә тергымашвлә доно диктантым сирымы годым 10 баллым погаш лиэш.

Экзаменын кокшы лаштыкшы 10 ядмаш гыц шалга. Каждый төр вәшештйшлән ик балл шындалтеш.

Кокшы лаштыклан вәшештйшвлд:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
юж	шоэн-шоэн	кымда	Шайяр	а)	тетявлә	б)	б)	нынй ләктынйт	нүштйләш каштын

Экзамен пәшәлән сек шукужы 20 балл пуалтеш.

Баллвләм отметкыш техень шкала доно вәштымыла:

Отметка	«2»	«3»	«4»	«5»
Балл	0 – 7	8 – 13	14 – 17	18 – 20